

Prava Pučka Sloboda

PREDPLATNA CIENA NA GOD. K 2
- NA PO GOD. 1 - POJEDINI BROJ 2 p.
PREDPLATA SE ŠALJE UREDNIŠTVU

izlazi svake subote

IZDAVATELJ, VLASTNIK I ODGO-
VORNI UREDNIK: VLAD. KULIĆ
- UVRSTBE PO CIENIKU ili POGODBI

God. I.

ŠIBENIK, 4. srpnja 1908. god.

Broj 10.

Obznana. Po želji pristaša i predplatnika „P. P. S.“ odlučili smo promijeniti dan izlazenja našega lista.

Javljam svima na znanje i ravnanje, da će „Prava Pučka Sloboda“ od četvrtka 9. srpnja početi redovito izlaziti svakog četvrtka mjesto subote.

Dok ovo javljamo, molimo suradnike lista, da nam svoje radnje dostavljaju najkašnje do nedjelje, e da iste mogu na vrijeme u list.

Preporučujemo ovom prilikom prvim prijateljima maloga puka širenje i podupiranje „Prave Pučke Slobode“.

Vjera u pisanju i govoru demokratskih odvjetnika.

Demokratski advokati dizali su zaglušnu i nepoštenu viku protiv svima, koji ne svire u njihove diple i koji se nekunu na njihovo demokratsko evandjelje.

Duh čete demokratskih odvjetnika.

U demokratsku četu stupiše odmah svi, koji su bili nezadovoljni sa svakim, sa Bogom i ljudima. Demokratski advokati primiše ih objeručke, da š njima i po njima osvajaju ostalo pučanstvo.

I dali se odmah na posao. „Pučka Sloboda“ i „Sloboda“ gospodska, postale stovarište njihovih bljutavština i slika njihove dobre duše. Ako se tko usudio njima suprostaviti, bio je proglašen u novinama lupežom, deračem i izilicom puka. Znali su da je to lažno, ali ih nije grizlo u duši, hotili su oni da vrag nesmetano kvari sela i gradove.

Takovu su slobodu naviestili demokratski advokati, slobodu napadanja, slobodu laži, slobodu vriedjanja, slobodu ocrnjivanja i klevetanja. To je nova sloboda, darovana hrvatskome puku, kod koje poštena i dobra čeljad nisu imali nikakove slobode.

Nova sloboda govorila je svima poštenjacima, oli budite s nama, oli ćemo vas ocrniti. Primite našu slobodu, ili ćemo vam staviti okove oko vrata. Na ovaj način osnova se, razširila stranka demokratskih advokata, a Smodlakino ime proletilo je svuda, kao najvećeg dobrotvora „maloga puka“.

Čega se najviše bojao puk od nove stranke.

Pobojao se za svoju vjeru, ovaj njemu najmiliji amanet, koga je od Boga imao.

Ova obća bojazan bila je podpuno opravdana. Dok su demokratski advokati mislili kako da prosvietle „mali puk“, da mu poboljšaju kukavno stanje, da utemelje štedionice, niko se proti tomu nije mogao opirati, aii kad oni dolaze — **baš oni, gradski demokratski advokati** — da puku budu ono, što su uvijek bili misnici, puk nije mogao vjerovati njihovim riečima.

Ta, molim vas, koje su jamstvo oni davali puku, da su jedini i pravi učenci božanskog spasitelja? Tko ih šalje da njegovu nauku baš oni propoviedaju? Gdje su im svjedočanstva, da su taj nauk oni učili? Odkuda jamstvo, da su uvijek do sada kršćanski živjeli i zakon obluživali? Ove je upite puk sam sebi stavljao, pa se opravdano bojao, da mu demokratski advokati ne izkorie ne vjeru.

Štedionice, štionice, prosvjeta, nauk, zlatna kiša dobrostanja i sve ostalo što su obećavali demokratski advokati, nije drugo nego prosta izlika i i varka.

Koga su demekrati advokati okupili oko sebe? Rekli smo, sve nezadovoljnike sa Bogom i ljudima, a to su: svi oni kamatnici i svi razpisnici, a tu ima bludnika, suložnika i pijančina. Ovoj čeljadi što je stalo za vjeru?, za zapoviedi?, za crkvu? Prije su se oni donekle stidljivo čuvali i krili, ali od kad se stavili pod okrilje demokratskih advokata, digli su glavu i po našim selima vode prvu rieč. Tko njih ne sluša dat će mu po glavi u „Pučkoj Slobodi“ i u „Slobodi“ gospodskoj. Tako je po njima i š njima ušla gradska pokvarenost i u naša sela. Obća bojazan da će to škoditi vjeri, bila je dakle opravdana.

Demokratski odvjetnici kažu da nisu protiv vjeri.

Uvidili su i demokratski advokati, da valja biti sa vjerom načistu. Nije ih bolila glava, da su o vjeri krivo pisali u „Slobodi“, koju čitaju gradska gospoda, kod puka valjalo se izmotati na koji način. To su oni učinili u „Pučkoj Slobodi“, koju samo puk čita i tu svečano se izjavili da nisu protiv vjere.

No, pametni ljudi odmah su shvatili, da je zmija ljutica u rukama demokratskih advokata, koji se služe vjerom. Kako su se s njom služili socijalisti i kod nas i kod drugih naroda. Oni su n. pr. u Splitu govorili, da nisu protiv vjeri, dok nisu dobro privukli k sebi mali puk, malo

po malo odalečili ga od Boga i kršćanskih dužnosti. Kad su sve to postigli, onda su se pred samim pukom javno u splitskom kazalištu izjavili, da su proti Bogu i proti vjeri.

Da se što takova ne dogodi i kod demokratskih advokata? Nek nas ne krive ako mislimo da će se to dogoditi, jer u Splitu, gdje je glavni čopor demokratskih advokata i socijalista, jedni stoje uz druge i međusobno se pomažu, pače vodja socijalista i piše u Smodlakinoj „Slobodi“.

Sudi, puče, može li im se vjerovati jesu li ili nisu proti vjeri.

Tri varke demokratskih odvjetnika.

1. Zašto demokratski advokati toliko puta pišu i govore da nisu protiv vjeri? To jako upada u oči. Zaludu se izpričavaju, jer da im drugi govore da su protiv vjeri. Ovo je prosti izgovor, a u koga je čista, mirna i bistra savjest, ne boji se prigovora. Muči i radi. Dočim oni toliko opetuju da nisu protiv vjeri, jer se boje da se otkrije varka i onda bi sigurno propala i stranka.

Ipak nije drugo nego varka. Poznali smo demokratskog doktora, koji se hvalio da ne vjeruje u ništa, govorio je protiv vjeri, crkve ne po hadja i rugao se svetinjam. Vidili smo ga kako tura pnku u ruke „Pučku Slobodu“ govoreći: čitaj, pa ćeš viditi, da nismo proti vjeri! Nije li to grozna varka? Ovakovih advokata ima, ima ih više od jednoga. Molimo „P. Slobodu“ da nam kaže ima li ih i kod nje?...

Demokratski advokati kažu da nisu protiv vjeri, ali neće da kažu jesu li **za vjeru**.

Velika je tu, puče razlika. Na primjer: lopov ne kaže da ja za poštenje, jer radi protiv poštenju; pijanac ne kaže da je za trieznost, jer žive protiv trieznosti. Tako i demokratski advokati neće da kažu da su **za vjeru**, jer su zaista proti vjeri. Njihov je dakle govor jedna velika varka.

2. Demokratski advokati kažu da poštuju svaki vjerezakon. To je u redu, tako valja, ali nek nam kažu, koji vjerezakon oni ljube, kojim se diče, kome pripadaju prema onoj narodnoj: tudje poštuju, a svojim se diči. Oni, puče, ne će da ti to kažu, jer se nadaju da će puk hrišćanski njih držati da su njegova vjerezakona, a puk katolički, da su katoličkoga. Nije li dakle i ovo jedna varka?

3. Demokratski advokati nepravedni su prema misnicima. Samo su jednoga pohvalili, a netko je rekao da je rođjak dr. Smodlaka. Blago onom misniku, jer sve ostale su ocrnili i oklevetali. Kod pravoslavnih niesu još ni jednog našli, koga bi napali, dočim se zua da protiv njima nikako ne će da pišu splitski advokati. Ni mi toga ne želimo, ali neka puk zna kakvo plemenito srce imadu demokratski advokati prema katoličkom misniku i baš radi toga ne može se znati, koju vjeru oni ljube i koga se vjerozakona oni drže.

Da zaključimo.

Ovdje na kraju stavljamo tri upita demokratskim advokatima:

1. Vi kažete da niste protiv vjeri, ali za što nam ne kažete je ste li za vjeru?

2. Kažete da štujete svaki vjerozakon, za što nam ne kažete koji je vaš vjerozakon?

3. Za što ocrnjujete, klevetate i lažete samo protiv katoličkim misnicima?

Odgovorite da vam vidimo dobro i obraz i dušu.

Čujte i čudite se!

Veliki prorok „maloga puka“, Dr. Smodlaka, čija pisarnica grne tolike novce, u dostojio se sa svoje visine svrnuti pogled i na nas, te spomenuti „Pravu Pučku Slobodu“ u svom sedmičnom listiću.

Naš je list pokrenut-a to je poznato svima koji ga bez strasti čitaju u poglavito protiv krvnim kamatnicima i protiv politike nekih advokata koji bi htjeli s pučkim znanjem i gaće zlatom plesti. To pisanje moralo bi biti ugodno svakome, koji ljubi narod, a osobito Dru. Smodlaka, najvećem dobročinitelju „maloga puka“. Ipak, vidite, on nema duše da to prizna.

Pače navalio na nas pogrđnim riečeti-nama, a to je hrdjav znak, jer možda i on uvidja kako spada medju one advokate, koje mi šibamo, i koji hoće da upropaste plemeniti hrvatski narod. Psuje i vriedja, a to nije nikako dobro, poglavito s toga, što on hoće da uvijek govori s evangjeljem u ruci. One rieči ružno je čuti i od jednog turčina, a kamoli nije ružno za njega, koji se razglasio da je „dobar kršćanin“.

A znate li što nam prigovara? Da smo ukrali ime „Pučkoj Slobodi“. Ukrali! Tko? Mi? To je nova advokatsko-demokratska laž. Načelu našega lista debelim je slovima napisano: **Prava Pučka Sloboda**. Jesi li, doture, čuo? Naša je **Prava**, a ne **Kriva**. **Kriva** je tvoja. Je li to isto? Otkad i odkud **Prava** je jednaka **Krivoj**?

Zaludu, Smodlaka ne haje za te razloge. On se čuti gospodarom, najprije Splita, pa ciele Dalmacije, i ne će pa ne će da dade drugima slobodu služiti se, čim se on prije ili poslie služio. Kakva je ta njegova sloboda ne će bit ni vragu poznata.

Ako mislite utemeljit Štedione, valja da vam on dopusti, jer se njegove tako zovu. Ako ga ne pitate, reći će vam da ste mu pokrali Štedionicu.

Tako se morate vladati, ako ste naumili otvorit čitaonicu ili štionicu. To su sve njegove rieči.

„Pučkoj Slobodi“ piše on, Joso, Petar, derač, izilica, vuk, magarac. Sve je to njegovo, pa vi morate pisati Smodlaka Joso, Smodlaka Petar Smodlaka derač i tako dalje, jer sve to njemu pripada.

Valja da se čuvate nositi klobuk (kapu možete) kroz i boju njegovih gaća, prsluga i kumparana. Nosite li kako nosi on, tužit će vas da ste mu ukrali gaće i ostalo.

Odsele nitko ne smije reći da je kršćanin, a još manje da je dobar kršćanin, pošto je on sam sebe i svoje drugove advokate demokratske proglasio da su „dobri kršćani“. Dakle, braćo kršćani, u se dušu.

Eto, puče, do čega dolaze demokratski advokati. Bies proti nami, zasliepio ih je, pa već ne znadu što govore.

Ali to nas ne će znati. Njihov vies nas sokoli, a očit je znak da smo ih sa „Pravom Pučkom Slobodom“ pogodili gdje ih najviše boli.

Mi snjima nemamo nikakva posla, niti hoćemo, niti marimo, niti želimo imati. Zato je velika razlika izmedju našega i njihova lista. „**Prava Pučka Sloboda**“ stoji na godinu **K 2**, a njihova „Pučka Sloboda“ **K 3**. U našoj „Pravoj“ ima dvostruko više sadržine nego u njihovoj „Krivoj“, tako da bi naša bila u njihovim rukama oni bi učinili da im „mali puk“ plaća **K 6**. Jasno je da oni hoće se obogatiti sa „Pučkom Slobodom“. Pa imadu srca govoriti da oni ne gule narod. Jadna im duša!

Demokrati i težačko pitanje.

Kako su postala dobra crkvena i samostanske.

Vidili smo, kako je dobra, što su od starine naši otcu darovali raznim crkvama i manastirima Napoleon ukrao. Naše crkve i oltari ostali su goli, bez sveti slika, neke bez crkvenoga ruha Četiri gola zida i ipoderani krov bilo je sve. Neke je crkve Napoleon bio pritvorio u štale. Da neidjemo daleko, dosta nam je napomenuti, da je Napoleon u našoj „Novoj Crkvi“ držao konje svojih djenerala. Dobra što su ovoj crkvi pripadala prisvojio je, a bogato zlato i srebro te ostale dragociene stvari odnio. Kako je postupao s našom „Novom Crkvom“ tako je svukud di je kopito njegovih konja doprlo. Naše crkve ostale su gole i oci naši skrbili su se, da ih opet urese, kako se pristoji kućam božjim. Imučniji darivali su više, siromah koliko je mogao i tako postaje crkvena dobra i dobra samostana, koje je takodjer Napoleon osirotio i pokrao.

Što traže naši demokrati?

Ništa drugo, nego da se opet povrate vremena Napoleona. Oni su dapače gori od Napoleonovih djenerala. Napoleonovi djenerali su ogolili i pokrali naše crkve, a naši demokrati ne samo povadjaju se za njima, nego i izkaljaju svoju mržnju i prezir protiv sviju koji brane naše svetinje.

Njihovi su dvostruki ciljevi. Jedni su protiv crkvama i svećenicima, a drugi su zato, jer im idje u račun zavaditi narod s crkvom, radi svoje kancelarije, a u ove spadaju Smodlake, Werk, Tartaglia, Makale li družina.

Jeli dr. Smodlaka u duši bio demokrat?

Velimo da nije, niti može da bude. On je demokrata iz inada, a od inada nije gorega zamata.

Mi poznajemo dotura Smodlaku već odavno. Držao je kao zastupnik ovog kotara razne skupštine i vazda je spominjao „svetu viru naših otaca“ u svakom govoru bi bar po pet puta spomenuo „zaslužni svećenički staliž“ „žilavu fratarsku borbu za dobro naroda i domovine“. Današnji rad dotura Smodlake nije nipošto onakov kakov je bio prije, te mi dolazimo do zaključka, da je dotur Smodlaka prije bio hinac ipokrit i da se je u njegovoj koži spojenoj sa janječom čudi nalazio vuk razdioc.

Da pako Smodlaka nemože biti demokrat, svjedoči njegova kancelarija. Demokrat može biti samo onaj, koji radi da pomogne svome blišnjemu bez svoje štete, a i vlastite koristi. Pitamo mi sada s kojih baština Smodlaka bere prihod od 100.000 K na godinu? Jest težače, titrudiš, ti puniš kasu Smodlakinu, ti mu palacine gradiš, a on se s tobom ruga. Spominjemo se svi staroga dotura pok. Šime Lokasa iz Rasline. Bio je i on sin pučanin, ko iz Rasline. Kašnje se pogospodio i po duhu vremena postao najžešći neprijatelj Hrvatstva u našem gradu. Težaci su naši ipak hrlili k njemu kô na sô. Jednom ga u polju kod Sv. Mare trevi jedan težak, gdje jaše na magarcu put Ražina i upita ga: „A, dá je doture konj“ Lokas odgovori: „Muči budalo: jedan me goni, a drugi ne rani“. On je u svojoj šali, koju mu je bila prirodjena, rekao ipak istinu, jer evo vidimo da Smodlaka to djelima svojim hoće, da u praksu uvede.

On nas sve drži da smo kao i on: vrtikape i da će od nas valjda stvoriti toliko magaraca, koji će ga nositi i hraniti, te mu pomagati. — da ruši ostavštine naših otaca koje su namienili na upokoj svojih duša, a to sve zato, jer tako hoće dotur Smodlaka i njegova kriva nauka, koju preko svoje vižladi tjera u naš dobri Hrvatski puk.

Kako je težaku koji obradjuje dobra religioznih zaklada.

Crkvena dobra pripadaju: crkvinarstvima, samostanima i biskupskim naredbeništivima. Ko upravlja na crkvinarskim dobrima, ako ne crkvinari sami. Prihod kupe sami, a kmet, koji je više puta i sam crkvinar, daje onoliko i onako, kako ga je volja. Dobra što pripadaju samostanima ista je stvar. Nijedan starišina samostana ne ide čuvati na baštini u vrijeme trgjanja, već šalje ljude težake, a kako ovi postupaju, mogli bi navesti hiljadu dokaza, da niti polovinu ne primi samostan, onoga što bi primiti morao. Ostaju dobra što pripadaju biskupskim naredbeništivima, koja su, ko ovdje u Sibeniku i u Spljetu i isto doba čast biskupske plaće. Tko nadgleda ova dobra, Zar biskup? Ne, On ima svoga pouzdanika, koji je u isto doba težak. Kako on postupa sa kmetom, neka kaže kmet sam. Mi bi mogli opet navesti na stotine primjera, kako kmet ne daje niti $\frac{1}{20}$, a kamo li $\frac{1}{4}$ prihoda na ovim dobrima.

Jesu li crkvinari koga tužili sudu? Jesu li samostani? Jeli koji biskup? Nije. Zašto onda demokrati toliko larmaju? Zato, Jer je Smodlaka i družini radi kancelarija bojajan, a za težaku deveta ih briga.

Čuj, težače! ko se najviše tuži kad si ti zdrav? Spicial ili kako se reče farmačista, „jer dok si zdrav, svoje liekove ne može prodati. Ko pako se najviše raduje, kad se ti kolješ za kmetsko pravo? dotur, jer

dok ti plačeš i tvoja dica on se smije, jer dobio ti, izgubio ti, on je ipak uvijek dobio.

Smodlaka, Werk, Makale i sva ostala njihova družba zna dobro za ovo i zato te piri, ali imaj razbor. Prije promozgaj dobro što smo ti rekli. Pročitaj i po dva puta, pak tvoj razbor nek ti sudi. Više valja tvoj pametni razbor, neg hiljadu Smodlakovi paragrafa. Čuvaj se zmiije koja lieka, jer te može opasno ugristi.

O ostalom drugi put.

Demokrati dobivaju po nosu.

Velecijeni gosp. uredniče!

Molimo Vas, da u hator istini uvrstite u Vaš cienjeni list „Pravu Pučku Slobodu“ sljedeću

IZJAVU.

Bezdušno pisanje one crne duše, koja se podlo krije pod imenom „Betinjanci“, uvršteno u šibenskom „Kremenjaku“, a što se odnosi na sadašnjega našega gospodina župnika, čestita, sdušna i vriedna župnika, zgražanjem odbijamo od našeg obraza, jer je to takova sramota, da ju veće moguće nije zamisliti, očitujuc po svojoj savjesti i uvjerenju, da je bogumrska laž sve ono, radi čega ga se tu smiono i prostački biedi, izrazujuć mu naše podpuno zadovoljstvo za njegovo dosadašnje pohvalno držanje, a priznanje za njegove zasluge, stečene u nastojanju za našu dobrobit i ljubav kao našem pravom duhovnom ocu, koji nas svojom mudrom rječju i izglednim primjerom puti na dobro i pošteno življenje.

Betina, 26. lipnja 1908.

Jelin Frane, glavar; Sladin Bare, pristav i vietnik; Šime Zurić, obć. prisjednik; Jakovčev Mate, obć. viećnik; Filippi Ivan, crkovernar; Lukin Marko, crkovernar; Miroslav Filippi, sokolski starešina; Joso Bilić; Londrin Mate; Uroda Pelegrin; Filippi Ante; Sladin Ante; Mikin Jakov; Bilić Petar Dumin; Filippi Paško; Zurić Marko; Bilić Pere pok. Mate; Filippi Dinko, pošt. poslovač; Marin Nikola; Mikulčin Bare; Jakovčev Miroslav; Bilić Mate; Juras Frane; Bilić Ante; Pavičić Josip, nadučitelj; Filippi Jovan Markov; Bilić Frane; Juraš Ante; † Ferara Frane; † Jelin Joso; † Bosna Jakov; † Burtina Ante; Jadrešin Frane; Juras Mate; Jakovčev Mate Nikolin; Kapso Marko; Filippi Josip; † Juraš Bare; † Mikos Jure; Mikos Šime; † Bosna Ive; Jelin Stipe; † Sladin Ive; Bilić Marko; Mikin Tome; Kapov Nikola; Pavić Marko; Rijačević Poldo; Kapov Mate; Jakovčev Nikola; Jakovčev Jesip pok. Ive; Bilić Niko; Jakrešin Mate; † Bosna Šime; Filippi Roko; Bokan Ante; † Bosna Mate; Kapov Andrija; † Pavić Nikola; † Jadrešin Filip; Jadrešin Vitomir; Škevin Krste; Magazin Ante; Tomas Bare; † Jakovčev Josip pok. Mate; Jelin Marko; Buča Mate; Ferara Jakov; Burtina Frane; † Sondrić Ante; † Sondrić Mate; Sondrić; Mikos Mate.

Izvornik dotične izjave nahodi se kod gosp. Nikole Marina.

Primjetba. Gnjusni demokratski „Kremenjak“ odavna nastoji posijati svadju i mržnju među naše seljane, osobito među otočane. To mu je zanat, uprav kao i „Pučkoj Slobodi“. Gornja izjava dala mu je po nosu, da je ne će lako zaboraviti. Onaj

dopis napisan je u uredništvu „Kremenjaka“ kao obično, jer tko će onakom gadu pisati? Medjutim ako se baš nalazi koja crna duša u Betini, ona je na sramotu onog poštenog i junačkog sela. Živili naši Betinjanci!

Naši dopisi.

Iz Imotske.

(Dva demokratska advokata poštenje jednog, i dobitci drugog.) Razgovor, tiskan u „Pravoj P. Slobodi“ uskomešao je Dra. „Evome“. Kad ga tko pita, je li ono istina, odgovara: „Poštenja mi, nije“. Pa opet drugomu: „Poštenja mi, sve je ono laž.“ A trećem: „Poštenja mi, nisam ni govorio sa onom gospojicom“. Sad se u varošu kupi toliko šale o doturovu poštenju, a nitko vam ne zna kazati je li on bolji ili gori od njegova poštenja. Ovih dana natakao je na glavu novi klobuk, pa ga svak pita, koliko je dao za njega a on svakom, po dvadeset, puta na dan: „moj klobuk vriedi 240 K (dviesto i četrdeset kruna). Eto, puče, ti si gladan, a tvoji prijatelji demokratski advokati troše za sami klobuk 240 K! — lma vam ovdje i drugi demokratski advokati, čija kancelarija utjerava na godinu ništa manje nego 40.000 K (četrdeset hiljada kruna). O ovom demokratskom advokatu, koji guli „mali puk“ drugom prigodom više. Za sada mu stvaljamo ove upite: Zašto je on odustao od pravednog zahtjeva glede uredovanja hrvatskog jezika? Zašto je on i u koju svrhu došao u ovu našu krajinu? Je li istina da njegovu kancelarija dobiva onoliko svotu? Zanimivo je pak, da je ovaj demokratski advokat bio medju prvim pokretačima „pučke štedionice“. To je znak, da je okrenuo kabanicom, proglasio se prijateljem „maloga puka“ koga u svojoj kancelariji šiša po svih sedam zakona. Sreća mu je poslušila, ali ćemo viditi hoće li trajati. Imočani pazite dobro na ove derače i na njihovu deračinu.

Iz Šepurine.

(C. k. Poglavarstvu na znanje.) Istinito je kako se javilo u „Pravoj P. Slobodi“ da se našlo u vrtlu Ive Mišurca vrelo vode slatke i zdrave, Voda, kojom se služimo preveć je slana, a za slatku moramo se skitati, uz veliki trud i gubitak vremena, po drugim selima. Zato odkriće spomenutog vrela razveselilo je čitavo selo, pak je svak došao da vidi ovaj neočekivani dar božji. Kad nenadno gospodar vrtla, na brzu ruku zatrpa vrelo i počeo odmah na istom mjestu graditi kuću. Mi smo pismeno upozorili Poglavarstvo, koje je dalo nalog obćini da razvidi tu stvar. Dvadeset je dana prošlo, a kod obćine još se spava. Molimo Poglavarstvo da je malko prodrma, e da se jednom probudi. Ovakov nemar za tako važni posao, nije ga naći nego samo kod nas.

Posebni Poučni dio „Prave Pučke Slobode“.

Kod goveda.

Govedja umavica.

Znakovi. Na hrtbu i dnu jezika, i na sluznici gubice pomole se mjuhurići, s početka bjelkasti, koji na skoro pocrne, te sve veći bivaju.

Razpuknu li se, poteče iz njih smrdljava jedka tekućina. Nu većinom načini se preko njih krastica, izpod kojih tad tekućina sve to dalje i dalje izjeda pletež jezik i čeljusti, a životinja trpi stoga veliku bol.

Iz gubice ciedi se mnogo bale. Vučao se širi po pletežu dalje dogrklijana i jabučice. Ova bolest je veoma žestoka i nagia, te ili još isti, ili drugi dan pogine životinja.

Liečenje. Čiu su se opazili mjuhurići, treba jih smjesta otvoriti, te sumpnom ili salitrenom kiselinom izmazati, samo valja oprezno postupati, da si čovjek ruke ili lice neoprlja onom tekućinom, jer je veoma ubitačna.

Pošto je ostalo liečenje manje više jednako kod svih vrsti bedrenice, to ga na koncu donosimo.

Crni prist.

Znakovi. Ova se vrst bedrenice označuje otečenici na podvoljku, vratu, na prednjih i prostranih prsijuh. Ove otečenice su iz prva malene, vruće i bolne, kašnje veće, neosjetljive i hladne. Izmedju 24-48 sati razpuknu se, iz njih poteče smrdljiva smolava tekućina, te izjeda pletež sve to dalje i dalje. Često izčeznu ovakove otekline, ali se odmah zatim na drugom mjestu druge pojave.

Preboli li govedec 8-9 dana, to i većinom ozdravi, nu obično pogine već 4. ili 5. dan

Liečenje. Oteklina valja prorezati, iztisnuti te je mazati pomašču sastavljenom od maslinovog ulja, terpentinskog ulja, kanfara i prištijaka (Cantharidese).

Prohodnjački žar.

Prohodnjački žar luči se samo u toliko od ostalih vrsti bedrenice, što je ovoj bolesti najvećma siedište u guznom crievu. Ova bolest je toli žestoka i nagla da životinja već za nekoliko sati pane.

Bedrenična groznica.

Znakovi. Ova bolest počima kao obično bedrenica, derhtavicom; malo zatim sledi vrućina. Životinja posve omlohavi i otupi, ili pako biva veoma nemirna, lupa nogama napram truhu i ruči od boli. Noge ohladne, bilo je uskoreno, dihanje brzo, životinja skriplte zubim od velike boli, a oči joj se izbulje.

Sluznice gubice i nozdrve su žutkasto crvene i vruće. Balega je suha, tamna, često i skrvlju primješana.

Pojave li se navedeni znakovi vrlo naglo, pogine govedce već za 8-10 sati, riedko kad užtraje 14-18 sati.

Nisu li se znakovi pojavili naglo, to će govedčetu prividno odlahnuti, počeo će opel jesti, ali ovo odlahnucē ne traje dugo; zatim se povrti opet prijašnji znakovi, nadodje lijavica uz nepor, žestoka kolika, balega je pomješana sa krvlju, prohodnjak se izvali i crvcu je, iz nozdrva, iz gubice pomoli se krvava pjena i životinja pogine u žestokim grčevim i trzanju.

Para li se ovakova životinja, vidi se, kako su vvi ustroji prepuni krvi kao katram crne, osobito pod kožom. (Nastavit će se).

Prigovori i odgovori.

„Dobro i zlo kod seoskih blagajna“. Pod ovim naslovom jedan demokratski advokat piše u „Pučkoj Slobodi“, te kaže, da će još pisati. S naše strane kažemo ti, puče, da ti ne treba čitati. Znaš li koje su blagajne zle, nepoštene, nepravedne i kamat-

ničke? To su one, kojima upravljaju popovi i fratri! Dočim dobre, poštene, pravedne i kršćanske su sve, sve one, kojima upravlja Dr. Smodlaka i njegova družba. No, ako se dogodi, da popovi i fratri udju u kolo Smodlakino, odmah onog dana, one ure, onog časa sve njihove blagajne bit će dobre, poštene, pravedne i kršćanske, baš kô i one Smodlakine. Pa reci mi, puče, nije li Smodlaka jedna dobra duša?

Računi Dra. Smodlake nisu čisti. Mi smo donieli, po jednom zagrebačkom listu, da je demokratski advokat Dr. Smodlaka dobio kroz samu godinu 1907. K 100.000 i to bez darova. Sada on kaže u šali, da je dobio preko 1 milijun i pol, samo da „mali puk“ ne vjeruje, kako je zaista dobio **sto hiljada kruna.** Doture, ostavi šalu, pa zbilja nam kaži prave račune. Ti gradiš krasnu nova kuću, koja vriedi preko 60 hiljada kruna. Kako ju možeš graditi, ako te hiljade nisi dobio? „Mali puk“ želi znati za čiste tvoje račune, osobito u ovoj gladnoj godini. Tä, ti si njegov dobročinitelj!

„Polaj šale — pola zbilje.“ Pod tim naslovom Dr. Smodlaka i njegovi drugovi advokati pišu same bedastoće, koje kad se otkriju, odmah se vade, da je bila šala. Ovoga puta napisali su jednu, koje bi se sramio i učenik prvog razreda, da je, naime, naša trobojnica od dobe francuzke revolucije. Čuj, puče, kako je to. Naš mudri povjestničar Smičiklas kaže, da su se Zrinjski borili proti Turcima pod hrvatskom trobojnicom, dočim je revolucija francuzka bila koju stotinu godina kasnije! Dakle tvrdnja Smodlake nije samo bedastoća, nego puko neznanje. Rekli bismo Smodlaci **pravim dalmatinskim jezikom,** da je bolje znanje nego imanje. On se toliko muči da dobije u kancelariju i da gradi krasne palače, dočim bi bolje učinio, da uči i čini dobra sebi i drugima. Ovo ne kažemo u šali, nego u zbilji.

Pišu nam iz grada: Evo vam u kratko razgovor, koga sam čuo od dvaju varošana na Poljani. — Koji su ono, što sjede pred kavanom? — reći će jedan. — Ljudi, koji pišu u „Kremenjaku“ — odgovori drugi. — A kakvi su? — Zli! — Kako pišu? — Po hajdučku! — Proti kome? — Proti poštenjacima! — A za što? — Nisu im parovi! — Za čim teže? — Za občinom! — A šta će im občina? — Da kupuju zemlje! — A za što sada ne kupuju? — Ne imadu novaca! — Jesu li prije bili na obćini? — Jesu! — Što su u gradu učinili? — Ništa! — U selima? — Ništa! — Za škole? — Ništa! — Za blagajne? — Ništa! — Tko im je vodja? — Eno ona dva, što se drže za ruku. Dr. Makale i dur Iljadica! — He, he, našli su se! A koji je ono medju njima? — Onoga im je darovao Dr. Smodlaka, a zove se toljaga.

Bez alata nema zanata. To je već stara i pametna poslovice. Za nju znadu gospoda i tezači, ona vriedi za svakoga, ali kao da ne vriedi za škole, učitelje i školsku djecu. Tuži se ovo, tuži se ono diete: Nema početnice ili računice ili katekizma. Naredi da kupe, a nemadu u koga. Djeca planduju, liene se — većina se veseli ovoj nestašici i nemarnosti prama školama i pouci, ali će posljedice učutjeti i djeca i učitelji. Tako je i s nekim školskim tiskanicama. Za što — pitamo — da se ovomu ne doskoči i obskrbi djecu i škole sa potrebitim? Kad dodju

starešine u školu zahtjevaju od djece da znadu, a od učitelja da im je sve u redu, a ako se ne nadju zadovoljni ukora i opomena u crnoj knjizi ne fali. Onda ne pitaju što je školi, djeci ili učitelju manjkalo. Ako se vlasti ili pozvanici ne mare zauzimati da urede i drže u pripravi školske tiskalice školska učila i ostale potreboće za školsku djecu, neka se toga sasvim ostave, a stvar prepuste ili Savezu učitelja ili Kotar. učiteljskim društvima. Oni bolje shvaćaju i čute potrebe škole i učitelja, pa će posvetiti višu brigu da škole, učitelji i školska djeca budu imat uvijek i u pravo vrijeme sve ono, što im treba. Onda ne će trpjet škola na ugledu, učitelji u vršenju svoje dužnosti a djeca na pouci i uzgoju.

Poštenjačine Kremenjačke. U kući obješenjaka govore o vješalima jedna im majka. Pitamo ih neka nam odgovore ko je nožem ubio Miju Milkovića i unesrećio onu jednu obitelj? Tko je nožem ubio lani M. Šarića? Tko je otrag malo dana Žigu Kovača? Tko drugi, ako ne pristaje „Kremenjaka“? Nije se ni čuditi, jer u društvim kremenjačkim ne čuješ dobra, do li govor o nožu, kamenu i puški! U ostalom u svoje doba progovoriti ćemo sa kaznenim vjericam i vidit ćemo kakovi su bili u prošlosti, a i sada Kremenjaci i njihova djeca.

Svega po malo.

Sutra na dan Sv. Ćirila i Metoda naš „Hrvatski Sokol“ priredjuje na našem „Šubićevcu“ javnu vježbu u 6 s. p. p. Udarena je i mala ulaznica, a to na korist družbe Sv. Ćir. i Metoda za Istru.

Preporučujemo svakom pravom hrvatu i hrvatici da tog dana doprinese koju šoldu na korist ove svete narodne ustanove.

Pomozimo braću u Istri!

Blagosov sokolskog barjaka za ljudske izmete oko glasila gusarića jest pijanka, ovako se čitat može u zadnjem broju tog gnjusnog listića.

Dok svaki pravi Hrvat uživa u tomu što se širom naših hrvatski zemalja ova liepa narodna ustanova širi jer koristna po našu hrvatsku narodnu stvar, dotle za demokrate takove ustanove ne vriede. Sram ih bilo!

Mi kao hrvati i kao prijatelji sokolske misli najenergičnije prosvjedujemo proti toj teškoj uvriede za sokolstvo nanešene joj od blezgana, šetalica nezalica i budaletina.

Poljodjelska Blagajna u Šibeniku. kroz mjesec lipanj imala je sljedeći promet:

Uložaka na štednju	K 166.737.87;
Udělila je zajmova	„ 439.076.88;
Izplatila je uložaka	„ 45.993.31.
Družinari su povratili zajmova	„ 29.229.88.
Primitaka ukupno je bilo	„ 311.888.91.
Izdataka	„ 311.354.18.
Po tomu novčani promet od	„ 623.243.09.

Na 30 lipnja brojila je 656 družinara.

Učiteljima. U Krku (Veglia) izlazi časopis „Hrvatska Straža“. Svaki drugi mjesec primaš krasnu knjigu, pô prsta debelu, od liepe hartije, a još ljepšeg sadržaja. Imade čovjek što čitati, a sve učene razprave i članci. Gospodi učiteljima, a i svakome ko čezne za većom naobrazbom i za dobrim i plemenitim uzgojem najvrueće preporučujemo ovu krasnu smotru. Za učitelje je pred-

brojba od same tri krune. Novac se šalje: Uprava „Hrvatske Straže“ Krk — Veglia Istra.

Od Veleč. Don Iv. Vuletina i Gg. Vicka Gippica Špire Radunića Vjekoslava Vuletina i Ivana Kuzmanića primamo izpravak kojim izpravljaju, da oni nisu mirno gledali neki-današnju tučnjavu, a glavari da nije zavikao „pucajte“ kako to stoji u dopisu iz Kaštela tiskanom u broju 9 našeg Lista. što ovim rado izpravljamo.

Molimo dopisnike da nam uvijek i u svakoj prigodi javljaju samo što istini odgovara jer nećemo da ni o političkom neprijatelju ne istinu pišemo. List je namjenjen istini pravici i poštenju. Bez zamjerke.

Blagajne za štednju i zajmove u Vodicanam. Koncem svibnja imala je ova blagajna gotovine K 465'25, a kroz pr. lipanj ušlo K 2639'95, izišlo 2899.04. Ukupni novčani promet 5538'99. Prometne svote K 2594'58 u ulazku i izlasku. Na štednju primila K 766'30, povratila K 1014'16. Zajmova udělila K 2937'19, utjerala 1380'83. Tekući račun dati K 704'19, imati K 936'— Izkaznica prihoda K 434'16, potroška 50'428. Poslovnih dielova t pričuve uplaćeno K 7'— povraćeno K 10'— Raznih računa: nabavila vriednosti K 323'80, a razpačala vriednosti 1710'24. Koncem lipnja sva njezina imovina vriedila K 140.956'24, i to: zajmovi K 134.602'33, izkaznice potrošaka K 2033'92. Razni računi K 4113'99. novca u blagajni K 206'16. A na pokriće ove vriednosti nalazi se: Prištednji K 33'422'42. Tek. računi K 103'332'83. Izkaznica dohodka K 713'81. Poslovni dielovi i pričuva K 4487'30. Kroz lipanj medju zadrugare razdielila ječmena i kukuruzova brašna kilogr. 1140 u vriednosti K 255'80. Nabavila sumpora klgr. 440, a razpačala sumpora i galice u vriednosti K 1452'24. pristupio 1 član. Ukupni broj zadrugara 341.

Došao Alija u Makarskoj. Pod ovim naslovom izaći će zanimiv dopis iz Makarske, gdje je gradjanstvo izviždalo proroka Smodlaku.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug) — Šibenik

CIENIK

Šime Šupuka

(Petrićeva kuća kod pazara - Šibenik)

Engleška Modra Galica na khg.	po K. -50
Sumpor fini na klgr.	„ -14
„ „ u vrećam od 50 kg.	„ 6,50
Ječam ustrojjeni Kvarta (40 lit.)	„ 5,20
Kukuruz okrugli	„ 5,20
„ sitni žuti	„ 5,20
Žitovo brašno za 100 kgr.	„ 23,-
Kukuruzovo brašno za 100 kgr.	„ 20,-
Meklnje fine taljanske u vrećam za 50 kgr.	„ 7,50
„ krupne u vrećam	„ 7,-
Zob madjarska ustrojena za 100 „	„ 20,-
„ bosanska „	„ 19,-

Plativo u gotovom novcu; postavno na željezničku stanicu ili parobrod Šibenik.

CIENE BEZ OBVEZE